

Klimata un enerģētikas ministrija

Latgales iela 165, Rīga, LV-1019, tālr. 66016740, e-pasts pasts@kem.gov.lv, www.kem.gov.lv

Rīgā, 14.03.2025. Nr. 1-13/643

Uz 19.02.2025. Nr. 6.2-5/2025/648

Cēsu novada pašvaldībai
Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības ministrijai

Informācijai: Enerģētikas un vides aģentūrai

Par pašvaldības tiesībām
plānoto vēja parka būvniecības procesā

Klimata un enerģētikas ministrija (turpmāk – Ministrija) ir izskatījusi Cēsu novada pašvaldības 2025. gada 19. februāra iesniegumu Nr. 6.2-5/2025/648 par SIA “Nītaure Green Energy” plānotā vēja elektrostaciju parka “Nītaure” (turpmāk – paredzētā darbība) būvniecību.

Ministrija ir iepazinusies ar iesniegumu, pateicas par iesniegtajiem jautājumiem un, atbilstoši Ministrijas pārraudzībā esošajiem jautājumiem, sniedz plašāku viedokli.

Atbildot uz jautājumu par paredzētās darbības akcepta lēmuma pieņemēju, Ministrija skaidro, ka gadījumā, ja paredzētā darbība atbilst Enerģētiskās drošības un neatkarības veicināšanai nepieciešamās atvieglotās energoapgādes būvju būvniecības kārtības likuma (turpmāk – Atvieglotās kārtības likums) prasībām un ierosinātais iesniedzis iesniegumu ietekmes uz vidi novērtējuma (turpmāk – IVN) veikšanai saskaņā ar Atvieglotās kārtības likumu, paredzētās darbības akcepta lēmumu pieņem Ministru kabinets¹. Vienlaikus Ministrijas ieskatā pēc IVN veikšanas un kompetentās institūcijas – Enerģētikas un vides aģentūras, atzinuma saņemšanas ierosinātajam ir tiesības izvēlēties saņemt lēmumu par paredzētās darbības akceptēšanu vai neakceptēšanu arī likumā “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” noteiktajā vispārīgajā kārtībā, t.i. pie attiecīgās pašvaldības.

Attiecībā uz jautājumu par sākotnējās sabiedriskās apspriešanas laikā iesniegtajiem viedokļiem, Ministrija skaidro, ka Ministru kabineta 2015. gada

¹ Atvieglotās kārtības likuma 8. pants, <https://likumi.lv/ta/id/336089-energetiskas-drosibas-un-neatkaribas-veicinasanai-nepieciešamas-atvieglotas-energoapgades-buvju-buvniecibas-kartibas-likums>

13. janvāra noteikumu Nr. 18 “Kārtība, kādā novērtē paredzētās darbības ietekmi uz vidi un akceptē paredzēto darbību” (turpmāk – MK noteikumi Nr. 18) 28. punkts paredz, ka paredzētās darbības ierosinātais apkopo un iesniedz birojā un pašvaldībā sākotnējās sabiedriskās apspriešanas rezultātus (protokolu un citus ar apspriešanu saistītos materiālus, kā arī publikāciju un paziņojumu kopijas un informāciju par individuālo informēšanu). Likuma “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 16. panta otrā daļa noteic, ka IVN programma tiek izstrādāta, pamatojoties uz paredzētās darbības iesniegumu, tās sākotnējo izvērtējumu, ja tāds ir bijis, sākotnējās sabiedriskās apspriešanas rezultātiem, kā arī ņemot vērā sabiedrības priekšlikumus. Savukārt saskaņā ar Atvieglotās kārtības likumu, IVN programmu izsniedz 15 dienu laikā no lēmuma par IVN procedūras piemērošanu pieņemšanas. Saskaņā ar kompetentās institūcijas – Enerģētikas un vides aģentūras, tīmekļvietnē pieejamo informāciju², 2024. gada 21. maijā kompetentā institūcija izdeva paredzētās darbības IVN programmu, kura 2024. gada 13. decembrī tikusi grozīta. Savukārt no 2024. gada 27. decembra līdz 2025. gada 31. janvārim paredzētajai darbībai tika veikta sākotnējā sabiedriskā apspriešana, kuras rezultātiem arī jābūt ietvertiem IVN programmā. Ministrija aicina Cēsu novada pašvaldību sekot līdzi aktuālajai informācijai kompetentās institūcijas tīmekļvietnē, lai noskaidrotu, kā IVN programmas saturā ticis ņemts vērā tās viedoklis.

Papildus iepriekš minētajam, Ministrija vēlētos vērst uzmanību, ka MK noteikumu Nr. 18 2. pielikuma 16. punkts noteic, ka paredzētās darbības IVN ziņojumā ietver sabiedrības iesniegto rakstisko priekšlikumu un sabiedriskās apspriešanas (arī sākotnējās sabiedriskās apspriešanas) rezultātu apkopojumu un izvērtējumu. Tādējādi tiek nodrošināts, ka sabiedrības viedokļi tiek atspoguļoti IVN ziņojumā. Papildu jautājumu gadījumā, saistībā ar iesniegtajiem sabiedrības viedokļiem, Ministrija aicina vērsties pie IVN jomas kompetentās institūcijas, kura uzrauga un koordinē IVN procesu.

Attiecībā uz jautājumu par klimata un enerģētikas ministra Kaspara Melņa televīzijas raidījumā “Kas notiek Latvijā?” pausto viedokli saistībā ar pašvaldību lomu gala lēmuma pieņemšanā par vēja parku būvniecības akceptēšanu vai noraidīšanu, Ministrija skaidro, ka ministra paustais atbilst spēkā esošajam IVN jomas regulējumam, kas noteikts likumā “Par ietekmes uz vidi novērtējumu”. Saskaņā ar spēkā esošo regulējumu paredzēto darbību akceptē attiecīgā pašvaldība, izņemot īpašus likumā noteiktus gadījumus³, kad lēmumu par paredzētās darbības akceptēšanu vai neakceptēšanu pieņem Ministru kabinets.

Vienlaikus Ministrija vēlētos vērst uzmanību uz to, ka IVN procesa mērķis nav vērtēt paredzēto darbību tādā kontekstā – vai kāda no ieinteresētajām pusēm ir par vai pret darbību kā tādu. IVN procesa mērķis ir novērtēt paredzētās darbības ietekmi uz vidi, lai paredzētu nosacījumus ietekmes novēršanai vai mazināšanai⁴. Tas, ka bieži vien IVN procesa mērķis tiek pārprasts un IVN ziņojums kļūst par

² <https://www.eva.gov.lv/lv/ietekmes-uz-vidi-novertejumu-projekti/veja-elektrostaciju-parka-nitaure-un-ta-saistitas-infrastrukturas-buvnieciba-sia-nitaure-green-energy>

³ piemēram, Atvieglotās kārtības likumā noteiktie gadījumi

⁴ Likuma “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 1. pants, <https://likumi.lv/ta/id/51522-par-ietekmes-uz-vidi-novertejumu>

instrumentu, lai paustu nostāju pret paredzēto darbību, lai gan no vides apsvērumiem darbība ir pilnībā pieļaujama, kļuva par stimulu likumprojektā “Grozījumi likumā “Par ietekmes uz vidi novērtējumu”” (24-TA-453) ietvertajiem grozījumiem. Uzdevums risināt jautājumu par paredzētās darbības akceptēšanu tika noteikts Ekonomikas ministrijas izstrādātajā informatīvajā ziņojumā “Par rīcības plānu administratīvā sloga mazināšanai nekustamo īpašumu attīstīšanas jomā” (24-TA-385), kurš 2024. gada 2. aprīlī tika pieņemts Ministru kabinetā. Informatīvajā ziņojumā tika secināts, ka: “Pieredze ir parādījusi, ka gadījumā, ja pašvaldība pieņem lēmumu par paredzētās darbības akceptu, pastāv risks, ka lēmums ir balstīts nevis ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojuma secinājumos un kompetentās institūcijas atzinumā, bet gan politiskos apsvērumos.” Informatīvajā ziņojumā Ministrijai tika noteikts uzdevums Nr. 3.5.1.1. “Grozīt regulējumu, nosakot, ka lēmumu par paredzētās darbības akceptu pieņem kompetentā institūcija”, tādējādi, pildot tai uzdoto uzdevumu, Ministrija ir sagatavojusi un virza saskaņošanai likumprojektu “Grozījumi likumā “Par ietekmes uz vidi novērtējumu”” (24-TA-453).

Savukārt attiecībā uz nosacījumiem, kas izriet no Teritorijas attīstības plānošanas likuma un tam pakārtotajiem Ministru kabineta 2013. gada 30. aprīļa noteikumiem Nr. 240 “Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi”, Ministrija lūdz Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministriju sniegt Cēsu novada pašvaldībai – kā par nozari atbildīgās ministrijas skaidrojumu.

Noslēgumā Ministrija vēlētos uzsvērt, ka Latvijas enerģētikas stratēģija līdz 2050. gadam izvirza mērķus un prioritātes, lai pielāgotos straujajām pārmaiņām globālajā enerģētikas nozarē un nodrošinātu stabilu, drošu un ilgtspējīgu elektroapgādi visā valstī. Samazinot atkarību no fosilajiem energoresursiem un veicinot atjaunīgo enerģijas avotu īpatsvaru palielināšanu, Latvija ilgtermiņā nodrošinās ne tikai videi draudzīgu energoapgādi, tostarp samazinot siltumnīcefekta gāzu emisijas, bet arī būtiski palielinās savu enerģētisko neatkarību. Atjaunīgo energoresursu priekšrocību izmantošana ne vien ļauj samazināt piesārņojumu, bet arī mazināt atkarību no fosilā kurināmā resursa, piemēram, dabasgāzes, izmantošanas, kas ir arī dārgāks kurināmā resurss. Pašiem saražot elektroenerģiju no atjaunīgajiem energoresursiem ir lētāk, tādējādi sniedzot iespējas samazināt elektroenerģijas cenu iedzīvotājiem un uzņēmumiem.

Ministrija vēlētos atzīmēt, ka tā neatbalsta kādu konkrētu projektu vai paredzēto darbību, bet plāno kopējo politiku enerģētikas, klimata un vides aizsardzības, t.sk. IVN, jomās Latvijā. Ministrija uzsver, ka stingra un caurspīdīga uzraudzība visā objekta dzīves ciklā (sākot no būvniecības līdz pat vides atjaunošanai pēc demontāžas) ir būtisks priekšnosacījums, ikvienas darbības īstenošanai. Papildus iepriekš minētajam Ministrija vēlas informēt, ka, izprotot un novērtējot sabiedrības pieaugošo interesi par attīstības projektiem Latvijā, sadarbībā ar citām nozaru ministrijām, kā arī nevalstiskām organizācijām, turpina strādāt pie tiesību aktu pilnveidošanas IVN jomā. Tā, piemēram, 2024. gadā ieviesta jauna prasība par to, ka sabiedriskās apspriešanas sanāksmes IVN procesa ietvaros organizējamās gan klātienē, gan attālinātā formā. Minētā prasība ieviesta, lai

veicinātu iespējami plašāku sabiedrības iesaisti IVN procesos. Tāpat, lai veicinātu paredzētajām darbībām tuvumā dzīvojošo iedzīvotāju informētību par apkārtnē iecerētām darbībām, Ministrija šobrīd virza jau minētos grozījumus likumā "Par ietekmes uz vidi novērtējumu". Viens no rosinātajiem grozījumiem nosaka, ka paredzētās darbības ierosinātajam par iecerēto darbību individuāli jāinformē ne tikai ar paredzēto darbību robežojošos nekustamo īpašumu īpašniekus, bet arī tādu nekustamo īpašumu īpašniekus, kuru īpašumus no paredzētās darbības teritorijas atdala ceļš vai ūdenstece. Tāpat grozījumos paredzēts, ka ierosinātajam jāizvieto informatīva tāfele paredzētās darbības teritorijā, lai iespējami agrākā paredzētās darbības attīstības stadijā iedzīvotājiem būtu iespēja saņemt informāciju par šo ieceri un tās ierosinātāju.

Cieņā
valsts sekretāre

Līga Kurevska

Slaidiņa 63007377
natalija.slaidina@kem.gov.lv

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO
PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU